

Asia: VN/25323/2021

Luonnos valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi

Lausunto Utlåtande

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Utlåtande om kapitel 1 Inledning

Huoltovarmuuden strateginen tavoite on turvata väestön, talouselämän ja maanpuolustuksen välittömät perustarpeet. Selonteko toteaa kansallisen varautumisen tason lähtökohtaisesti hyväksi. Runsaat luonnonvarat, hyvä elintarviketuotantokyky, kehittynyt hyvinvointi- ja koulutusjärjestelmä, toimiva infrastruktuuri sekä tiivis julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö, ovat hyviä esimerkkejä Suomen kansallisista vahuuksista, jotka auttavat ylläpitämään kansallista huoltovarmuutta.

Lausunnot lukuun 2. Kansainvälinen yhteistyö

Utlåtande om kapitel 2 Internationellt samarbete

-

Lausunnot lukuun 3. Huoltovarmuuden toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset

Utlåtande om kapitel 3 Utveckling av försörjningsberedskapens verksamhetsmiljö och effekterna av denna utveckling

-

Lausunnot lukuun 4. Kansalaisvarautuminen

Utlåtande om kapitel 4 Medborgarnas beredskap

-

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuuden toimintamalli

Utlåtande om kapitel 5 Verksamhetsmodell för försörjningsberedskapen

Suomen erityispiirteet, kuten pitkät kuljetusetäisyydet ja riippuvuus merikuljetuksista on tärkeä huomioida huoltovarmuustyössä. Selonteon luvussa 5.2. Kriittinen infrastruktuuri ei huomioida riittävästi läntisiä satamia ja meriväyliä. Vuonna 2021 Suomen ulkomaankaupan vienti ja tuonti olivat noin 98 miljoonaa tonnia, josta meriliikenteen osuus oli 80 miljoonaa tonnia. Länsirannikon satamien kautta kulkee 30 % ulkomaankaupan arvosta. Venäjän hyökkäyssota pakotteineen on vaikuttanut kuljetusvirtoihin. Saimaan kanavan kuljetuksien loppuminen kasvattaa läntisten satamien merkitystä entisestään ulkomaankaupan kuljetusväylänä.

Satamien kuljetusvirtojen muuttuminen vaikuttaa väistämättä myös tieliikenteeseen. Tieliikenteen rooli osana kansallista huoltovarmuutta ja sen kriittistä infrastruktuuria on tärkeä. Valtion väyläverkon investointiohjelmaan kuuluva E18 Turun kehätien (kantatie 40) Raision keskustan kohdan kehittämishanke on huoltovarmuuden näkökulmasta tärkeä saada kiireesti liikkeelle. Naantalın sataman uusien vuonna 2023 liikennöintiin tulevien alusten vuoksi liikennemäärät ovat kasvamassa merkittävästi.

Muuttuneessa toimintaympäristössä huoltovarmuuden painopiste on siirtymässä kriisinsietokyvyn turvaamiseen. Ruuantuotannon kriisinsietokyvyn ylläpitäminen on olennaisimpia osia huoltovarmuudessa. Esimerkiksi lannoitteiden saatavuuskriisien ehkäisemiseksi on Suomessa ryhdyttävä panostamaan kotieläintilojen orgaanisen lannan hyödyntämiseen ja kiertotalouteen. Lantafosforin ja -typen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen ja levittäminen nykyistä tasaisemmin koko maassa vähentää tuotavan mineraalifosforin tarvetta ja lisää maatalouden omavaraisuutta.

Lausunnot lukuun 5.1.5 Sektorikohtaisen varautumisen lähtökohtia

Utlåtande om kapitel 5.1.5 Utgångspunkter för den sektorsvisa beredskapen

Kohdassa 5.1.5. Sektorikohtaisen varautumisen lähtökohtia kuvataan energiahuollon toimialaa. Varautumisen näkökulmasta tulisi huomioida laajemmin hajautettu energiatuotanto ja uusiutuva energia.

Lausunnot lukuun 6. Sotilaallinen huoltovarmuus

Utlåtande om kapitel 6 Militär försörjningsberedskap

-

Lausunnot lukuun 7. Huoltovarmuuden kehittämislinjauksia

7.1 Huoltovarmuuden taloudelliset resurssit

Utlåtande om kapitel 7 Riktlinjer för utveckling av försörjningsberedskapen

7.1. Ekonomiska resurser för försörjningsberedskapen

-

7.2. Huoltovarmuuslainsäädännön ajantasaistaminen

7.2. Uppdatering av försörjningsberedskapslagstiftningen

-

7.3. Sektorikohtainen varautumisen ja yhteistyön kehittäminen sekä osaamisen varmistaminen

7.3. Utvecklande av den sektorsvisa beredskapen och det sektorsvisa samarbetet samt säkerställande av kompetensen

-

7.4. Verkostomallin kehittäminen sekä jatkuvan yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarve

7.4. Utveckling av nätverksmodellen och behovet av en kontinuerlig samhällsdialog

-

Lausunnot liitteeseen 1

Utlåtande om bilaga 1

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

Övriga allmänna kommentarer om redogörelsen

Selonteon strateginen tavoite turvata väestön, talouselämän ja maanpuolustuksen välittömät perustarpeet edellyttävät kansainvälisen ja kansallisen huoltovarmuuden rinnalla alueellisen ja paikallisen huoltovarmuuden toimivuutta. Varautumisesta ja huoltovarmuudesta vastaavien toimijoiden roolit, vastuut ja tehtävät tulee määritellä selkeästi. Aluehallintovirastot (AVI), AVI:en valmiustoimikunnat, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja niiden koordinoimat ELVAR-toimikunnat, kunnat ja hyvinvointialueet ovat kukin osa varautumisen, valmiussuunnittelun ja huoltovarmuuden palapeliä. Näiden alueellinen koordinaatio on pidettävä selkeänä. Lisäksi on huomioitava, että elinkeinoelämä ja yritykset vastaavat merkittävästä osasta huoltovarmuuskriittisten toimintojen ja palveluiden tuottamista sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

Rannikko-Laine Malla
Varsinais-Suomen liitto